

ŚIST

Świętokrzyski Instytut Samorządu Terytorialnego

System Funduszy UE 2021-2027

KOMITET
DO SPRAW
POŻYTKU
PUBLICZNEGO

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności –
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
w ramach Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich
na lata 2018–2030 PROO

Rządowy Program
Rozwoju Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018–2030
PROO

17 grudnia 2020 r. Rada przyjęła rozporządzenie określające **wieloletnie ramy finansowe UE na okres 2021–2027**. Wcześniej zgodę wyraził Parlament Europejski. W rozporządzeniu ustanowiono długoterminowy budżet UE-27 w wysokości **1 074,3 mld EUR** (w cenach z 2018 r.) oraz przewidziano włączenie do niego Europejskiego Funduszu Rozwoju. Wraz z unijnym instrumentem odbudowy **Next Generation EU o wartości 750 mld EUR** Unia zyska na nadchodzące lata środki w bezprecedensowej kwocie 1,8 bln EUR. Posłużą one wsparciu odbudowy po pandemii COVID-19 oraz realizacji długoterminowych priorytetów UE w różnych dziedzinach polityki. Nowy długoterminowy budżet obejmie siedem obszarów wydatków. W nadchodzącym siedmioletnim okresie zapewni ramy finansowania **niemal 40 unijnych programów wydatków**.

Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest **Umowa Partnerstwa (UP)**. To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich. Dokument określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności, na którą w przyszłej perspektywie będziemy mieli **72,2 miliarda euro**, oraz środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji o wartości **3,8 miliarda euro**. Łącznie to około **76 miliardów euro**. Polska będzie największym beneficjentem polityki spójności oraz Funduszu Sprawiedliwej Transformacji w UE.

Fundusze 2021-2027

Polityka spójności na lata 2021-27 ma obejmować następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna polityka rybołówstwa obejmuje Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR). Fundusze te wzajemnie się uzupełniają.

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego** służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej. Ma on łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.
- **Fundusz Spójności** służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach

realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).

- **Europejski Fundusz Społeczny+** ma być głównym narzędziem UE służącym zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. EFS+ będzie obejmować obecnie rozproszone instrumenty: EFS, Inicjatywę na rzecz osób młodych (YEI), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz Europejski Program na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych (EaSI).

Proponowane fundusze polityki spójności będzie uzupełniał **Fundusz Sprawiedliwej Transformacji**. Jest on częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Celem FST jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.

Europejski Fundusz Morski i Rybacki to fundusz na rzecz unijnej polityki morskiej i rybołówstwa. Celem funduszu jest szeroko rozumiane wsparcie społeczności nadmorskich, w tym m.in. wspieranie rybaków w przechodzeniu na zrównoważone rybołówstwo czy finansowanie projektów przyczyniających się do tworzenia nowych miejsc pracy oraz podnoszenia jakości życia społeczności nadmorskich w Europie.

Należy tutaj zaznaczyć, że w woj. świętokrzyskim, podobnie jak w wielu innych polskich regionach, toczy się obecnie dyskusja, w jakim stopniu Fundusze UE 2021-2027 zaspokoją potrzeby rozwojowe m.in. lokalnych samorządów w zakresie infrastruktury komunikacyjnej, edukacyjnej, czy też kulturalnej i turystycznej. W tych debatach należy pamiętać, że planując kolejne unijne projekty trzeba wpisać się w europejskie priorytety rozwojowe, a te jednoznacznie skupiają się na obszarach „przyszłości”, takich jak m.in. **europański zielony ład i transformację cyfrową** oraz zwiększanie **odporności unijnej gospodarki na różnego rodzaju kryzysy i nieprzewidziane wydarzenia**.

Next Generation EU

Dlatego też Unia Europejska zdecydowana się na bezprecedensowy ruch w swojej dotychczasowej historii i zaproponowała nowy, dodatkowy program: Next Generation EU, który równolegle do tradycyjnych Wieloletnich Ram Finansowych UE, będzie wspierał i pobudzał europejską gospodarkę w jej odbudowie po szoku, spowodowanym skutkami społecznymi i gospodarczymi długotrwałej epidemii choroby COVID-19. Plan europejskiej odbudowy wymaga ogromnych inwestycji publicznych

i prywatnych na szczeblu europejskim w celu **tworzenia miejsc pracy i naprawy bezpośrednich szkód spowodowanych pandemią Covid-19**, a jednocześnie wsparcia **zielonych i cyfrowych priorytetów** Unii. Dlatego też, aby zapewnić UE środki do sprostania wyzwaniom, jakie stwarza pandemia Covid-19, Komisja Europejska, po raz pierwszy w swojej historii, będzie upoważniona do zaciągania w imieniu Unii pożyczek w łącznej wysokości maksimum **750 mld EUR** na rynkach kapitałowych. Docelowa spłata wskazanych pożyczek przez UE została zaplanowana do 2058 roku. Zgromadzone w ten sposób fundusze zostaną przekazane za pośrednictwem instrumentu odbudowy Next Generation EU na programy UE w następujących kwotach:

- **Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności: 672,5 mld EUR** (pożyczki: 360 mld EUR, dotacje: 312,5 mld EUR) - Instrument na rzecz odbudowy i zwiększania odporności (RRF) stanowi rdzeń unijnego funduszu odbudowy Przyszłe Pokolenie. Ma być jednocześnie źródłem dodatkowych budotransformacji. Realizacja tych celów może sprawić, że Unia będzie częściej wykorzystywać wspólny dług, by finansować większe przedsięwzięcia.
- **ReactEU: 47,5 mld EUR** - ma przede wszystkim wesprzeć opiekę zdrowotną, zatrudnienie oraz małe i średnie firmy, a zarazem sprzyjać transformacji ekologiczno-cyfrowej. Wsparcie w ramach instrumentu zostało podzielone na dwie transze

- **Horyzont Europa: 5 mld EUR** - będzie promować doskonałość i zapewniać cenne wsparcie najlepszym naukowcom i innowatorom, stymulując tym samym przemiany systemowe konieczne do zapewnienia, by Europa była ekologiczna, zdrowa i odporna. Będzie stymulować doskonałość naukową za pośrednictwem Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (*European Research Council – ERC*), tak by umożliwić wybitnym naukowcom poszerzanie granic nauki i wiedzy, co pomoże sprostać wyzwaniom gospodarczym i społecznym, przed którymi stoi Europa.
- **InvestEU: 5,6 mld EUR** - to instrument inwestycyjny UE, będący następcą Planu Inwestycyjnego dla Europy, który działał w latach 2015-2020. Program ma na celu uzupełnienie luki inwestycyjnej i poprawę poziomu inwestycji dzięki zapewnieniu gwarancji UE na akcję kredytową prowadzoną przez EBI, krajowe banki rozwoju oraz inne instytucje finansowe. Zapewnienie gwarancji UE ma zmobilizować przede wszystkim prywatne, ale również publiczne, środki na inwestycje o strategicznym znaczeniu dla gospodarki UE.
- **Rozwój obszarów wiejskich: 7,5 mld EUR** - Rozwój obszarów wiejskich to „drugi filar” wspólnej polityki rolnej (WPR). Ma on wzmacniać stabilność społeczną, środowiskową i gospodarczą obszarów wiejskich i tym samym uzupełniać „pierwszy filar” obejmujący wsparcie dochodu i środki rynkowe.
- **Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji: 10 mld EUR** - nowy instrument finansowy w ramach polityki spójności służący zapewnieniu wsparcia obszarom borykającym się z poważnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi wynikającymi z transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej. Fundusz ten ułatwi wdrażanie Europejskiego Zielonego Ładu, którego celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej UE do 2050 r.
- **RescEU: 1,9 mld EUR.** - zapewnienie rezerw sprzętu strategicznego na wypadek sytuacji nadzwyczajnych w zakresie ochrony zdrowia, pożarów lasów, wypadków chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych, lub innych poważnych sytuacji kryzysowych

Aktualnie stoimy u progu nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027. Jest to wyjątkowy czas dla całej Wspólnoty, który niesie za sobą szereg wyzwań i szans. Nowa perspektywa to nadzieja na odbudowę gospodarki po okresie lockdown'ów oraz niepewności gospodarczej. Komisja Europejska zdecydowała się włączyć do Wieloletnich Ram Finansowych tzw. „Plan Odbudowy”, który przewiduje ustanowienie dodatkowego, niestosowanego dotąd instrumentu wsparcia o wartości 750 mld EUR. Jak zauważą przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen - Fundusz Odbudowy to dla Europy szansa stulecia.